DOMUZ ETİ

Domuz etinin yenmesi, Kur'an tarafından kesinlikle yasaklanmıştır. (2/173; 5/3; 6/145; 16/115) Yaşamsal zorunluluk halleri dışında, bir Müslüman, domuz eti yiyemez; yerse büyük bir günah işlemiş olur.

Domuz eti yasağının tüm hikmetlerinin bugün için tam bir açıklıkla keşfedildiği kanısında değiliz. Batılı bilim adamları, yasakla ilgili açıklamaların belki de İslam'a puan kazandırmak anlamına geleceğini bildikleri için bu konu üzerinde fazla durmamakta ısrarlı görünüyorlar. Bununla birlikte bu yasağın çok sayıda tıbbî ve biyolojik gerekçesi olduğunu anlamamızı sağlayacak bazı bilimsel saptamalar ve açıklamalar vardır.

Domuz eti yasağının temel hikmeti, yine Kur'an'da gösterilmiştir. Bu temel hikmet şudur:

Kur'an'a göre, domuz eti, sağlıklı insan hayatına ilişkin kriterler açısından baktığımızda pis bir maddedir. Ve böyle olunca da haramdır. Kur'an, domuz etini kan ve leşle aynı yapıda tutmakta, yani domuz etini 'pis' görmekte ve yasak hükmünü buradan hareketle vermektedir. Yasağı getiren ayet şöyle diyor:

"De ki, 'Bana vahyolunanlarda, tattığı şeyi yiyecek birine, şu sayılanlar dışında yasaklanmış bir şey bulamıyorum: Leş, akıtılmış kan, domuz eti -ki o bir pisliktir- Allah'tan başkası adına boğazlanmış bir murdar. Zorunluluk haline düşen; başkasının hakkına dokunmamak, zorunluluk sınırını da aşmamak şartıyla bunlardan yiyebilir. Çünkü senin Rabbin çok bağışlayıcı, çok merhametlidir." (En'am, 145; Bakara, 173; Mâide, 3; Nahl, 115)

Kur'an'ın, temiz gıdalarla kişilik ve ruh sağlığı arasında ilişki kuran söylemi tüm resullere yönelik olduğuna göre, Kur'an'a

dayanarak, tevhit dinlerinin tümünde domuz eti yemenin yasak olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Nitekim Musevilik'te durum budur. Akla ve mantığa uygun olan, Musevilik'ten sonra gelmiş bulunan İsevilik'te de aynı yasağın bulunmasıdır. Ne var ki Hristiyan dünya bunun aksini esas almış bulunuyor.

Benim anladığım ve inandığım odur ki mevcut İncili erde bu yasağın yer almaması, Saint Paul (Pavlus) müdahalesiyle sistemleşmiş bulunan Hristiyanlığın bir tasarrufudur. Nitekim, Pavlus ve konsil müdahalesine uğramamış ve Müslümanlarca en makbul İncil sayılan Barnabas İncili'nde domuz eti yasağı mevcuttur:

"Yazıcılardan biri dedi: 'Eğer ben, domuz eti veya pis olan bir başka et yersem bu benim vicdanımı kirletmez mi?' İsa cevap verdi: 'İtaatsizlik insanın içine girmez, insandan, insanın kalbinden dışarı çıkar ve bu sebeple haram kılınmış yiyeceği yerse kirlenmiş olur." (Barnabas, 32/32-34)

Barnabas İncili'nin bu ayetinden anlaşılmaktadır ki, özgün İsevîlik'te (Pavlus Kiristolojisi'nden önceki İsevilik'te) tıpkı Kur'an'da olduğu gibi, gıdalarla kişilik arasında bağlantıya dikkat çekilmiş ve domuz eti, pis görülüp yasaklanmıştır. Bu yasağın, Pavlus'un gerçekleştirdiği operasyonla kaldırılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü Hz. İsa'dan sonra Hristiyanlığı yeniden yapılandıran Pavlus şöyle diyordu:

"Vicdan için hiçbir şey araştırmayarak kasaplar çarşısında satılan her şeyi yiyin!" (Korintoslulara Mektup I, 10/25)

Şunu da söylüyor Pavlus:

"Vicdan için hiçbir şeyi tahkik etmeyerek önünüze konulan her şeyi yiyin!" (Aynı yer, 10/27)

Musevilik'te ve Museviliğin bir uzantısı kabul edilen Sâbiî dininde de domuz eti yemek haramdır. Monoteist dinlerin tümünde haram olan bir yiyeceğin, Hristiyanlık'ta helal olması şaşırtıcıdır. Anlaşılan o ki mevcut Hristiyanlık'ta domuz eti yemenin serbest oluşunun arkasında Hz. İsa'nın talimatı değil, Pavlus'un tasarrufları yatmaktadır.

Kişiliğin istenen kıvama ulaşması için gıdaların istenen kıvamda olması isteniyor. Bunun için gıdanın, yine Kur'an'ın deyimiyle 'rics' ve 'habîs' (pis) olmaması gerekir. Helal kılınan gıdanın 'tayyib' olduğunu gösteren Kur'an, tayyibin karşıtını hem de aynı ayetlerde 'habîs' olarak göstermiştir, (bk. 7/157; 24/26)

Habîs ve rics, kelime anlamlarıyla pis ve pislik demektir. Şeytanın pislikleri tanıtılırken bu 'rics' sözcüğü kullanılmıştır. Domuz eti, hem tayyibin karşıtı olan habisler içindedir hem de şeytanın pisliklerini ifade etmek için kullanılan rics cümlesinden bir pisliktir. En'am suresi 145. ayete göre, domuz eti 'tartışmasız bir ricstir', yani kesinlikle pistir.

Bu pislik halini, Kur'an'ın varlık ve hayat anlayışı açısından değerlendirmek gerekir. Buradaki pis, Kur'an'ın esas aldığı insan kişiliğine bir biçimde zarar veren unsur demektir. Kur'an, istediği kişilik yapısını oluşturmak için mensuplarını, deyim yerinde ise doğal bir diyete tabi tutuyor. Bu diyetin, tıp ve biyoloji açısından gerekçeleri nelerdir?

Bir kere, tüm kırmızı etlerin sağlık açısından dikkatle kullanılması ve mümkün mertebe az tüketilmesi tıp âleminin ortak önerisidir. Birçok insana, özellikle belli bir yaştan sonra kırmızı et yemek yasaklanmakta veya yasağa yakın azaltmalar önerilmektedir.

İkinci olarak, dünyanın her yerinde ve tüm kültürlerde en ucuz et domuz etidir.

Üçüncü olarak, ortak bilimsel kabullerden biridir ki, etler içinde toksin oranı en yüksek, hazmı en zor, mikrop üretmeye en müsait, hastalık taşımaya en yatkın, yağ dokusu ve kolesterini en yüksek et domuz etidir. Tüm bunların tıp dilinde birer "Tehlike var, uzak dur!" sinyali ifade ettiğinde hiç kimsenin kuşkusu olamaz.

DOMUZ YASAĞININ GEREKÇESİ SICAK İKLİM Mİ?

Doğu ve Batı'da birçok yazar domuz eti yasağının gerekçesini, çöl sıcağına ve buna bağlı olarak domuz etindeki trişinin yarattığı tehlikeye bağlamakta, buna dayanarak soğuk iklimlerde domuz eti yasağının anlamsız olduğunu savunmaktadır.

Bu gerekçeyi yerinde bulmayan bazı yazarlar ise yasağın, çöldeki su kıtlığından kaynaklandığına vurgu yapmaktadır. Bunlara göre, domuz ıslak ve nemli iklimlerde yetişen ve sonuç olarak da çok su tüketen bir hayvandır ve işte bu yüzden suyun çok az ve hayatî bir madde olduğu çöl şartlarında yenmesi yasaklanmıştır. Bu sava göre, çöl şartlarında su, onu aşırı biçimde tüketecek olan domuzun etinden daha önemlidir. O halde, yetiştirilmesi ekonomik ve yaşamsal şartlara ters düşmektedir, (bk. James Dale Davidson; *Muhammed Replaces Manc,* The Great Reckoning-Simon and Schuster Co./93, s.218-220)

Bazı yazarlar, domuz eti yasağının rasyonel bir dayanağı olduğunu kabul etmek yerine bu yasağı bir tabu olarak görmeyi tercih etmektedirler, (bk. bir önceki yer)

Kur'an açısından baktığımızda bu savların tümü geçersizdir. Bir kere, evrensel bir din, buyruklarını belli bir iklimi esas alarak değil, ortak-evrensel insan ve hayat gerçeklerini dikkate alarak koyar. Belirli iklim ve bölgelere ilişkin yasaklar, dinler bünyesinde örfî düzenlemeler olarak yer alırlar ki, Kur'an dininde bunlara haram denmez, mekruh denir. Kesin ve altı çizilen bir yasak varsa -ki domuz etinde durum budur- bölgesel ve geçici şartlar değil, zaman üstü gerçekler dikkate alınmış demektir. James D. Davidson, biraz önce tanıttığımız 'çöldeki su azlığı' tezini gerekçelendirirken bir soruyu cevapsız bırakmaktadır: Hz. İsa'nın öğretisini yeniden yapılandıran Pavlus da çöl şartlarında yaşamış, tebliğde bulunmuş bir insandır. Peki, onun öğretisinde domuz eti neden haram ilan edilmemiştir?

Domuz eti yeme yasağının, tıpkı öteki yasaklar gibi, bir tabu olarak nitelendirilmesi temelden geçersizdir. Çünkü Kur'an, şartlar gerektirdiğinde bu yasağın, tıpkı öteki yasaklar gibi, delinebileceğini açıkça ifade etmiştir. Bir yasak, insan hayatının zorunlulukları gerektirdiğinde delinebiliyorsa, ona tabu diyemeyiz; o olsa olsa bir diyet olur. Tabu, delinemeyecek yasakların adıdır. Tabuda rasyonalite aranamaz. Kur'an'da bu anlamda hiçbir yasak yoktur. Çünkü Kur'an, insanı din için değil, dini insan için görmektedir.

BİLİM DÜNYASI NE DİYOR?

Alman hekim Hans-Heinrich Reckeweg domuz etinin insan sağlığı açısından ciddi tehlike sinyalleri veren bir et olduğunu bir raporla gündeme getirmiştir. Türk diline de çevrilen *'Domuz Eti ve İnsan Sağlığı'* bu rapordan bazı aktarmalar yapalım:

"Toksik faktörlerden arınmış gıdalar alan bir kimsenin sağlığını koruyabileceğini belirtmek istiyorum. Bu ise domuz eti yasağına kesin riayetle mümkün olur. Peygamberlerin, özellikle Hz. Muhammed ve Hz. Musa'nın getirdikleri esaslar tabiat kanunlarıyla tam bir uyum içindedir..."

Alman hekim, İkinci Dünya Harbi sırasında Alman askerlerinin domuz eti yemekten kaynaklanan ciddi hastalıklara nasıl yakalandıklarını, çeşitli tedavilerden sonuç alınamayınca çareyi domuz eti yemeyi durdurmakta bulduklarını anlattıktan sonra şöyle devam ediyor:

"Domuz etinin insan sağlığını bozduğunu, hatta zehir etkisi yaptığını ben daha harpten önce biliyordum. Fakat bu etkilerin daha çok, taze domuz etinden yapılan tava, kızartma, paça, pirzola ve kotlet türü şeylerde söz konusu olabileceğini sanıyordum. Tuzlanmış jambon, füme edilmiş ve tuzlanmış domuz etlerinin de insan sağlığına zararlı olduğunu aklıma getirmemiştim. Taze domuz eti ürünlerinin yenilmesinin apandisit, safra kesesi iltihabı ve safra kolikleri, bağırsak iltihaplan, tifo ve paratifoya benzer hastalık tablosu gösteren mide ve ince bağırsak iltihabı, ilerlemiş egzamalar, kan çıbanları ve ter bezi apseleri gibi hastalıkların sebepleri arasında olduklarını biliyordum, ama o zamanlar, içinde domuz eti bulunan kış sucuğunun yukanda saydığım hastalıklara sebep olabileceğini henüz saptamış değildim..."

"Harp yılları esnasında yağsız gıda alınması ve harp sonrasının gerektirdiği para reformu, Alman halkını pratik olarak sağlıklı yapmıştı. Domuz eti bulunmuyor, diğer et türleri ise çok küçük porsiyonlar halinde elde edilebiliyordu. Yağ çok azdı; şeker hemen hemen hiç yoktu. Buna karşın patates, havuç ve taze sebze ile takviye edilmiş yiyecekler genellikle yeterli miktarda vardı. O zamanlar bir domuzu kaçak kesip yiyebilecek olanlar dışında hiç kimsede apandisite, safra kesesi hastalığına rastlanmıyordu. Romatizma, omurlar arası kıkırdak aşınmasından doğan rahatsızlıklar, kalp infark-

tüsü, kireçlenme ve yüksek tansiyondan doğan şikâyetler duyulmaz olmuştu."

"1948'de yapılan para reformunu takiben domuz eti, jambon ve bilhassa domuz yağı istenildiği kadar bulunur hale geldikten sonra bu tablo tamamen değişti. Kan çıbanı ve ter bezi apseleri gibi müzmin iltihaplı cilt hastalıkları, safra kesesi rahatsızlıkları her gün rastlanılan sıradan vakalar haline geliverdi. Bu hastalıkların yapılan tedavilerinden sonra değişik yan etkiler görüldü. Özellikle kanser vakalarında görülen artış dehşet verici oldu. Bütün bu hastalıkların kaynağında bulunan bir zehiri aramak zorunluluğunu hissettim. Münih Tıp Mecmuası'nın 1952 yılı 12. sayısında homotoksin konusundaki çalışmamda bu noktaya değindim. Seneler boyunca deneyimlerimiz arttıkça, artrit ve artroz gibi diğer bazı hastalıkların da genellikle domuz etinden meydana geldiği ortaya çıktı..."

"Hayvanlar üzerinde deneyler yapmaya karar verdim. Bir sürü kobay satın alıp muhtelif gruplara ayırdım. Yemleme deneyimlerine başladım. Deneylerimin sonuçlarını 1955 'te *'Homotoksinler ve Homotoksikozlar'* adlı kitabımda yayınladım."

"Domuz etiyle beslenen kobaylar şiddetle barbarlığa eğilim gösterdiler. Yaşları ilerledikçe vücutlarının çeşitli yerlerinde kanser görülmeye başladı. Muhtelif cilt hastalıkları ortaya çıktı. Köpeklerin domuz eti yemek yüzünden uyuza, kaşıntılı diğer deri hastalıklarına, iç hastalıklara yakalandıklarını belirledim. Aynı tehlikenin sirk hayvanları için de söz konusu olduğunu gördüm. Domuz eti yiyen hayvanlar yağlanıp tembelleşmekte, tansiyon yükseldiği için burunları kanamakta, büyük ihtimalle ölüp gitmekteydiler. Bir balık üreticisi, domuz kıymasıyla beslenen balıkların birkaç gün zarfında ölüp gideceklerini söyleyerek dikkatimi çekti."

"Çalışmalarım sonunda domuz etinin önemli bir homotoksin (insan zehirleyici) olduğunu ve organizmanın kendini bu zehirden korumak için muhtelif hastalık belirtileri verdiğini tespit ettim. Tıp literatürüne geçen kesin sonuçlara göre, domuz etini teşkil eden unsurlann çok zararlı etkiler vücuda getirdikleri görülüyor."

"Domuz eti aşın derecede yağlıdır. Kanda kolesterin yüklü büyük moleküllerin oluşumu kolesterinin etkisiyle olmaktadır. Bunlar damar sertliği ve hipertansiyona sebep oldukları gibi, kalp infarktüsüne, koroner ve perifer damarlannda dolaşım bozukluklarına sebep

olurlar... Domuz etinde bol miktarda sümüksü bağ dokusu bulunduğu için, çok miktarda da kükürt bulunur... İltihaplanmaların ve doku şişkinliklerinin sebebi olan 'büyüme hormonu' domuz etinin içinde çok bol miktarda vardır... Domuz yağı yalnız kolesterin değil, aynı zamanda kanserin gelişmesine yarayan büyüme hormonu ve tipik bir kanserojen olan benzpireni de içerir."

"Domuz etinin, kaşıntıları artırıcı özelliği vardır. Bu özellik kan çıbanı, şirpençe, apandisit, safra yollan hastalıkları, toplar damar iltihapları, kadınlarda beyaz akıntı, egzama, dermatit, nörodermit... gibi iltihabı hastalıklara ve diğer dermatozlara zemin hazırlar."

"Domuz etinde bulunan bir başka zararlı madde de 'onkojen ajan', 'endobiyont' veya 'eritrosit ilaveleri' diye adlandırılan maddedir..."

"Domuz etinde bulunan çok önemli bir toksik madde de grip virüsüdür. Londra Virüs Araştırmaları Enstitüsü üyesi Prof. Shope'a göre, virüsler domuzun akciğerinde yaşar ve etinden yapılan mamullere bu yoldan geçer. Meslek hayatımda geçirdiğim uzun seneler boyunca, çok miktarda domuz eti yedikten sonra patlak veren grip salgınları konusunda yapmak imkânı bulduğum gözlemler birbirine benzer sonuçlar vermiştir."

"Domuz eti, ibtila (tutku, alışkanlık) yapar. Mannheim'de bulunan psikiyatrist W. Hoffmann, domuz etinin bağımlılığa sebep olabileceğine, bu eti yiyenlerde bağımlılık belirtilerinin görüldüğüne işaret etmektedir. Bu kimseler domuz etini yemek için akla-hayale gelebilecek her çeşit mazereti bulmakta güçlük çekmezler..."

"İnsan, domuz etindeki zararlı maddelerden idrar, solunum, bağırsaklar ve cilt gibi zehir atım yollanyla değil, iltihaplar yoluyla arınmaktadır... Ünlü bir uzman hekim, bana mektup yazarak, kronik domuz eti bağımlılığının doğal bir sonucu olarak kabul edilen, beyin kan dolaşımı bozukluklarının tedavisi için öneriler istemiştir... Domuz paçası tüketimi dikkate alındığında bilhassa Berlin'de sık sık rastlanan 'ulcus cruris', bu yemeğin tipik bir sonucu olarak görülür. Hastalığın seyrinden anlaşılacağı gibi, bacaklardaki yaralar, birçok vakada, organizmanın, mezankimal subap vasıtasıyla bağ dokusunun derinliklerine kadar işlemiş olan tehdit edici kanser iltihabını ayaklardaki yaralardan defetmek için giriştiği son hamle olarak görülebilir."

"Domuz eti yemede ısrar sonucunda insan vücudundaki sert kıkırdak maddesinin yerine domuzdan geçen sümüksü bağ dokusunun oturması yüzünden kıkırdak maddesi yumuşar ve vücut, ağırlığa tahammül edemeyerek ezilir. Bu yüzden atrit ve atrozlar meydana çıkar..."

Alman hekim, domuz eti meselesinde Batı dünyasının bir tavrına da ibret verici bir ifadeyle ışık tutmaktadır:

"Domuz etinin yarattığı zehirlenme durumu tıbben tetkik ve tedavi edilmek şöyle dursun, âdeta kasten teşhis bile edilmemektedir..."

"Birçok genç hayatın vaktinden önce harap oluşu, domuz eti yeme alışkanlığının acı bir sonucudur..."

Alman hekimin anlattığı şu ürpertici olay, Kur'anda domuzun 'pislik' olarak tanıtılmasındaki isabeti göstermesi bakımından da çok önemlidir:

"ikinci dünya harbi sırasında bir sahra hastanesinde cerahata bulaşmış sargı bezlerinin haftada iki kez değiştirildiğini ve sonra da avluda yakıldığını duymuştum. Her askerî hastanede-muhtemelen bugün bile her hastanenin bitişiğinde- hastanenin artıklarıyla beslenen domuzların barındığı bir ahır vardır. Bu sayede, en azından ayda bir kez bir domuz kesilmesi mümkün olur. Bu da vaktiyle, harpte, iaşeye büyük katkısı bakımından memnuniyet vericiydi."

"Bir gün ahırdan boşalan domuzlar hastanenin avlusunda duran ve cerahat bulaşmış sargı bezleriyle dolu bulunan madenî kapları devirerek, diğer artıklarla birlikte cerahatli sargı bezlerini de büyük bir iştahla yemişlerdi. Bu olaydan sonra, sakat bir düşünce eseri olarak, sargı bezlerinin yakılmasından vazgeçilmiş, bezler, domuzlara yem olarak atılmaya başlanmıştı. Bu suretle, mükemmel bir 'zehirli kan dolaşımı' sağlanmıştı!.. Çoğunlukla, hastaneleri fistüllü yaralardan doldurmuş bulunan yaralılar, şimdi, içindeki zehir oram daha da artmış olan domuz etini yiyerek vücutlarındaki irinin artması için âdeta takviye almış olmakta idiler. Aslında, domuz eti, cerahatli sargı bezleri ile dolu kaplar olmasa da cerahat üretici etki yapar..."

"Temiz lokantadan maksadın, domuz eti pişirmeyen lokanta" olduğunu söyleyen Alman hekim, rapor-kitapçığının son bölümünde önerilerini sıralıyor. İşte bazıları:

"En küçük miktarda da olsa domuz eti yemekten kesinlikle kaçının! Domuz eti yasağına tamamen uyar, et ve sucuk ihtiyacınızı, ürünlerine domuz eti karıştırmadığından emin olduğunuz bir kasaptan alırsanız hem kendinizi hem de ailenizi felaket ve musibetlerden korumuş olursunuz."

"Domuzun bütün vücudu değersiz maddelerden, yağ, sümüksü maddeler, gübre şerbeti, iltihap maddeleri ve tehlikeli hormonlardan ibarettir..." (Reckeweg, *Domuz Eti ve İnsan Sağlığı)*

Alman hekimin, araştırmalarına ve deneyimlerine dayanarak, 50 küsur sayfalık bir rapor-kitapçık halinde insanlığın hizmetine sunduğu bu bilgiler şükranla anılacak bilgilerdir. Ama, ben inanıyorum ki, tevhit dinlerinin bu yasağı, ileriki zamanlarda çok daha geniş ve etkili bilimsel araştırmaların konusu olacaktır.

Domuzun eti dışındaki unsurlarından yararlanmanın haram olup olmadığına gelince:

İslam din bilginleri bu konuda farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Sanıyoruz, çözüm, bizzat Kur'an'ın ifadesinde gizlidir: Kur'an, domuz eti yemenin haramlığını gündeme getirirken, 'lahmü'l-hınzır' (domuzun eti) ifadesini kullanmıştır. Yasaklar getirirken hemen her zaman çok ince ayrıntı veren Kur'an'ın burada domuzun sadece etinden söz edip yağ, kemik, deri, kıl gibi unsurlara hiç değinmemesi haramlığın sadece etle ilgili olduğunu söylememizi fıkıh tekniği açısından gerekli kılmaktadır.